

KKP Research

ส่งออกไทย

เครื่องยนต์เศรษฐกิจที่เริ่มอ่อนแรง

ผู้เขียน

บุรกร กิพยสกุลชัย

นักวิเคราะห์

เคนเน็ท โดแนลท์ นิลเว

นักวิเคราะห์

ลัทธกิตต์ ลากอุดมการ

นักวิเคราะห์

KKP Research

โดยกลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร

พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย

กรรมการผู้จัดการ หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์

ณชา อนันต์โชติกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส หัวหน้าฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจและกลยุทธ์

ลัทธกิตต์ ลากอุดมการ

นักวิเคราะห์

เคนเน็ท โดแนลท์ นิลเว

นักวิเคราะห์

อารยา กาญจนะช

นักวิเคราะห์

บุรกร กิพยสกุลชัย

นักวิเคราะห์

ณัฐนิชา เทพพรพิทักษ์

นักวิเคราะห์

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณชน ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏเป็นความคิดเห็นของฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจและกลยุทธ์ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับกลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร เว้นแต่จะโต้แย้งไว้และขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงข้อมูลและความคิดเห็นโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

KKP Research

March 12, 2024

ส่งออกไทย เครื่องยนต์เศรษฐกิจที่เริ่มอ่อนแรง

KEY TAKEAWAYS

- ภาคส่งออกที่เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมากกว่า 30 ปีกำลังมาถึงจุดเปลี่ยนสำคัญ KKP Research สรุปข้อเท็จจริงสำคัญของภาคส่งออกไทยที่กำลังอ่อนแรงลง 3 ประการ
- 1) ไทยเป็นฐานการผลิตของสินค้าที่โลกกำลังจะอิ่ม จากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดโลก เช่น รถยนต์สันดาปที่กำลังถูกตีตลาดจากรถยนต์ไฟฟ้า Hard Disk Drive (HDD) ที่กำลังถูกแทนที่ด้วย Solid State Drive (SSD)
- 2) ไทยไม่มีสินค้าดาวรุ่งในโลกใหม่ ที่กำลังเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้นในตลาดโลกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น Smartphone, Semiconductor, SSD
- 3) สินค้าที่ยังไปต่อได้กระจุกในกลุ่มสินค้าซับซ้อนต่ำ ได้แก่ กลุ่มสินค้าเกษตร (ยกเว้นยางพาราและข้าวที่มีไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงอย่างเห็นได้ชัด) ซึ่งแต่เดิมไม่ได้มีมูลค่าในตลาดส่งออกโลกมากนักอยู่แล้ว
- อีกด้านหนึ่งเศรษฐกิจไทยกำลังถูกตีตลาดจากจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากเดิมที่ไทยพึ่งพาจีนในการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การผลิตของโลก แต่ปัจจุบันสินค้าหลายชนิดจีนผลิตได้ในต้นทุนที่ถูกกว่าและส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายมาที่ไทยโดยตรง
- ผลกระทบต่อไทย คือ 1) ความสามารถในการแข่งขันที่ยังลดลงจากการที่ภาคการผลิตของไทยแย่งยากขึ้น 2) มูลค่าเพิ่มของสินค้าส่งออกไทยลดลงจากการที่จีนใช้ไทยเป็นฐานการส่งออกไปยังสหรัฐฯ (re-routing) และ 3) จีนเข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทยโดยตรงมากขึ้น เพื่อแสวงหาโอกาสใหม่ทางธุรกิจและเข้ามาเจาะตลาดในไทยจากภาวะเศรษฐกิจจีนที่ซบเซาต่อเนื่อง
- KKP Research มองว่าความท้าทายเหล่านี้ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น ตอกย้ำความจำเป็นในการเร่งผลักดันนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงโครงสร้าง โดยดึงดูดการลงทุนใหม่ ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาและจุดแข็งของเศรษฐกิจไทย

การส่งออกจะยังขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยต่อไปไหวหรือไม่?

ภาคการส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังจากวิกฤตต้มยำกุ้งในปี 1997 ที่เศรษฐกิจไทยได้เกิดการเปลี่ยนโครงสร้างครั้งใหญ่จากการพัฒนาเศรษฐกิจที่นำโดยภาคการลงทุน การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในประเทศ และนโยบายการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาเป็นประเทศที่ภาคการส่งออกก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทอย่างชัดเจนในการเติบโตของประเทศ ผลักดันด้วยนโยบายส่งเสริมการส่งออกที่ต่อยอดจากภาคอุตสาหกรรมที่ถูกพัฒนามาอย่างต่อเนื่องหลายทศวรรษ ประกอบกับการเข้ามาของเงินลงทุนโดยตรงจากบริษัทผู้ผลิตยักษ์ใหญ่ต่างชาติที่หันมาใช้ไทยเป็นฐานการผลิตสินค้าส่งออก อีกทั้งยังได้รับอานิสงส์จากการอ่อนค่าของเงินบาทในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ จนความสำคัญของภาคการส่งออกต่อเศรษฐกิจไทยเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด จากสัดส่วนราว 30% ต่อ GDP เป็นกว่า 60% ต่อ GDP ภายในเวลาเพียงสิบปีหลังวิกฤต และมีบทบาทสำคัญในการเติบโตและยกระดับพัฒนาการของเศรษฐกิจไทยมาอย่างต่อเนื่อง

แต่ในวันนี้ เริ่มมีคำถามที่ดังขึ้นเรื่อย ๆ ว่า “การส่งออก” ที่เป็นแรงขับเคลื่อนหลักมาตลอดกว่า 30 ปีจะยังแข็งแกร่งพอที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยไปต่อได้หรือไม่ เพราะเริ่มส่งสัญญาณความอ่อนแอมามากตั้งแต่ช่วงก่อนวิกฤตโควิด-19 และยิ่งชัดเจนขึ้นในระยะหลัง KKP Insight ฉบับนี้จะย้อนไปดูพัฒนาการของภาคการส่งออกไทยในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นถึงความท้าทายหลายด้านที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่ทำให้ไทยเสี่ยงที่จะสูญเสียจุดยืนเดิมในสมรภูมิการแข่งขันในโลกใหม่ และหากยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไป คงยากที่เศรษฐกิจไทยจะหวังพึ่งภาคการส่งออกเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนตัวหลักได้เหมือนในอดีต

รูปที่ 1: โครงสร้างเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนจากการการลงทุนเพื่อการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อส่งออกหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง 1997

ที่มา: NESDC, KKP Research

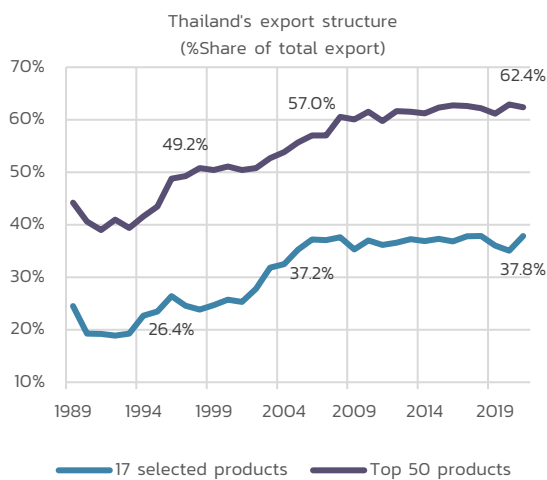
30 ปี ไทยส่งออกอะไร ไปไหน และแข่งขันได้หรือไม่?

โครงสร้างสินค้าส่งออกไทยในช่วงเกือบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมาได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงแรกๆ ไทยเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคเกษตร มาเป็นการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ผู้การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นและใช้เทคโนโลยีขั้นสูงขึ้นไป และสินค้าส่งออกไทยมีการกระจายตัวเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วง 20 ปีหลัง โครงสร้างสินค้าส่งออกไทยค่อนข้างกระจุกตัวและไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก

สำหรับกลุ่มสินค้าที่เป็นสินค้าส่งออกหลักของไทยในปัจจุบัน ได้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง โดยสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกมากที่สุด 50 อันดับแรก¹ เติบโตขึ้นต่อเนื่องจาก 49% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดในปี 1997 มาเป็น 57% ในปี 2006 ก่อนที่สัดส่วนจะคงที่ราว 60% จนถึงปัจจุบัน (รูปที่ 2)

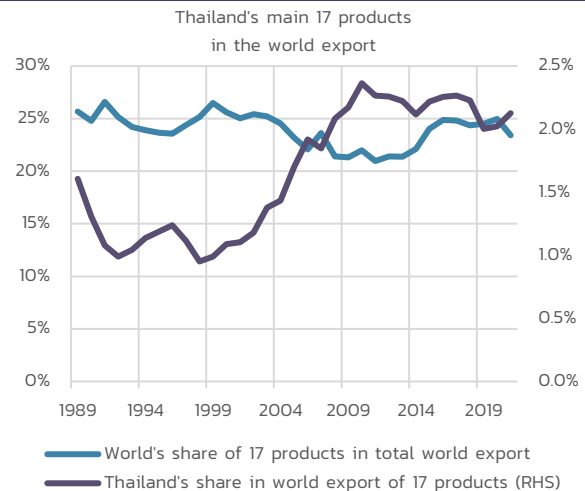
หากเจาะลึกเฉพาะสินค้าส่งออกสำคัญ 17 สินค้าที่เรียกว่าเป็น “Winner products” ของไทย² เช่น รถยนต์นั่งส่วนบุคคล คอมพิวเตอร์/แล็ปท็อป ฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (HDD) แผงวงจรไฟฟ้า (IC) รถยนต์ขนส่งสินค้า ชิ้นส่วนยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องปรับอากาศ แผงโซลาร์เซลล์ และข้าว จะพบว่าสัดส่วนไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนักในระยะ 10 ปีหลังที่ผ่านมา โดยสัดส่วนของสินค้ายังคงคิดเป็นประมาณ 35% เท่าเดิม

รูปที่ 2 สัดส่วนสินค้าส่งออกไทยสำคัญของไทยแทบไม่เปลี่ยนแปลงหลังวิกฤตการเงินโลกในปี 2008

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

รูปที่ 3 ส่วนแบ่งตลาดส่งออกสินค้าหลักของไทยในตลาดโลก เริ่มหยุดนิ่งตั้งแต่ปี 2010

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

แม้ว่าประเภทสินค้าเหล่านี้โดยรวมยังเป็นที่ต้องการของตลาดโลก โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยถึง 1 ใน 4 ของมูลค่าการค้าโลกทั้งหมด แต่ส่วนแบ่งตลาดของไทยในสินค้าเหล่านี้ในตลาดโลกมีแนวโน้มคงที่มาตั้งแต่ปี 2010 โดยการส่งออกของไทยมีสัดส่วนอยู่ที่ประมาณ 2% ของมูลค่าส่งออกโลกในสินค้ากลุ่มนี้ เทียบกับในอดีตที่สัดส่วนดังกล่าวเคยเพิ่มขึ้นจากประมาณ 1% ในช่วงก่อนวิกฤตต้มยำกุ้งและขึ้นไปถึงจุดสูงสุดที่ 2.3% ในปี 2010 (รูปที่ 3)

¹ จากสินค้าทั้งหมด 1,260 ประเภท ด้วยความละเอียดของประเภทสินค้าตาม HS Code ที่ระดับ 4 หลัก

² โดยอิงจากสัดส่วนส่งออกในอันดับต้น ๆ ใน 50 อันดับแรก และเป็นสินค้าสำคัญ ยกเว้นสินค้าบางกลุ่ม เช่น ทองคำ น้ำมัน เครื่องประดับ เป็นต้น

ที่สำคัญคือหากเงาเงาขึ้นในรายสินค้า จะพบว่าบางสินค้าหลักที่ไทยส่งออกเริ่มจะเป็นที่ต้องการของโลกลดลง ในขณะที่บางสินค้าไทยเริ่มที่จะสูญเสียส่วนแบ่งตลาดอย่างเห็นได้ชัด ไม่ใช่ว่าไทยกำลังแข่งขันในสินค้าที่สำคัญของโลกจนไม่ได้มีโอกาสขยายไปยังสินค้าอื่น ๆ ในช่วงที่ผ่านมา ดังจะกล่าวถึงต่อไป

นอกจากประเภทของสินค้าส่งออกไทยแล้ว ตลาดสินค้าส่งออกเป็นอีกหนึ่งมิติที่น่าสนใจ ว่าที่ผ่านมาไทยได้เปิดตลาดส่งออกใหม่ ๆ มากน้อยเพียงใด โดยในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาตลาดส่งออกหลักของไทยกระจุกตัวอยู่ใน 5 กลุ่มประเทศหลัก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น อาเซียน (ไม่รวมบรูไน) และยุโรป โดยมีสัดส่วนคิดเป็นประมาณ 75% ของมูลค่าส่งออกไทยทั้งหมด (รูปที่ 4)

แม้ว่ากลุ่มประเทศส่งออกหลักจะไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป แต่ที่น่าสนใจคือ อันดับความสำคัญระหว่าง 5 กลุ่มประเทศนี้เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก จากเดิมที่สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเคยเป็นคู่ค้าสำคัญสองอันดับแรกของไทย แต่หลังจากปี 2000 เป็นต้นมา กลุ่มประเทศอาเซียนและจีนเริ่มมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รูปที่ 5) จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและรูปแบบการค้าโลกเมื่อจีนก้าวขึ้นมาเป็นผู้ผลิตสินค้าส่งออกสำคัญของโลก หลังจากเข้าร่วม World Trade Organization (WTO) ในปี 2001 ทำให้เกิดการก่อตัวของ global supply chains โดยเฉพาะในเอเชียที่มีจีนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งไทยก็ได้ประโยชน์จากการอยู่ใน China's supply chains นี้ด้วยในช่วงที่ผ่านมา ขณะเดียวกัน ไทยก็เริ่มส่งออกในกลุ่มประเทศยุโรปในสัดส่วนน้อยลงเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี ประเด็นด้านภูมิรัฐศาสตร์โดยเฉพาะความตึงเครียดด้านการค้าและการแข่งขันด้านเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการค้าโลกในช่วงที่ผ่านมาและจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าโลก รวมถึงผลกระทบต่อส่งออกไทยในระยะต่อไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

รูปที่ 4 ไทยส่งออกสินค้าไปยัง 5 กลุ่มประเทศเป็นหลัก ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

ประกอบด้วยสหรัฐฯ, จีน, ญี่ปุ่น, อาเซียน, ยุโรป
ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

รูปที่ 5 ตลาดอาเซียนและจีนมีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แซงหน้าสหรัฐฯ และญี่ปุ่น

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

ไทยจะเป็น “ฐานการผลิตสุดท้าย” ของสินค้าโลกไหม?

ที่ยืนของการส่งออกไทยอยู่ตรงไหนในการค้าโลก? ลองมาดูการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งตลาดการส่งออกทั่วโลกของสินค้า 16 ประเภทที่ไทยส่งออกเป็นหลัก โดยดูใน 2 มิติ คือ 1) **สินค้าอยู่ในโลกใหม่หรือเก่า** โดยพิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าแต่ละประเภทเทียบกับการส่งออกรวมของโลก ถ้าสินค้าใดมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา แปลว่าเป็นที่ต้องการของโลกมากขึ้น หรือเรียกว่าเป็นสินค้าโลกใหม่ ส่วนในมิติที่สองเป็นการพิจารณาว่า 2) **“ไทยยังแข่งขันได้มากแค่ไหน”** ในสินค้านั้น ๆ โดยดูจากส่วนแบ่งตลาดของไทยในสินค้านั้นดังกล่าวในตลาดโลก ส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นหมายถึงไทยมีความสามารถในการแข่งขันในสินค้านั้นดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้นจะเป็นสัญญาณที่ดีหากไทยสามารถผลิตสินค้าในโลกใหม่ในสัดส่วนที่มากขึ้น ขณะที่ลดสัดส่วนการผลิตในสินค้าของโลกเก่าไปพร้อมกัน

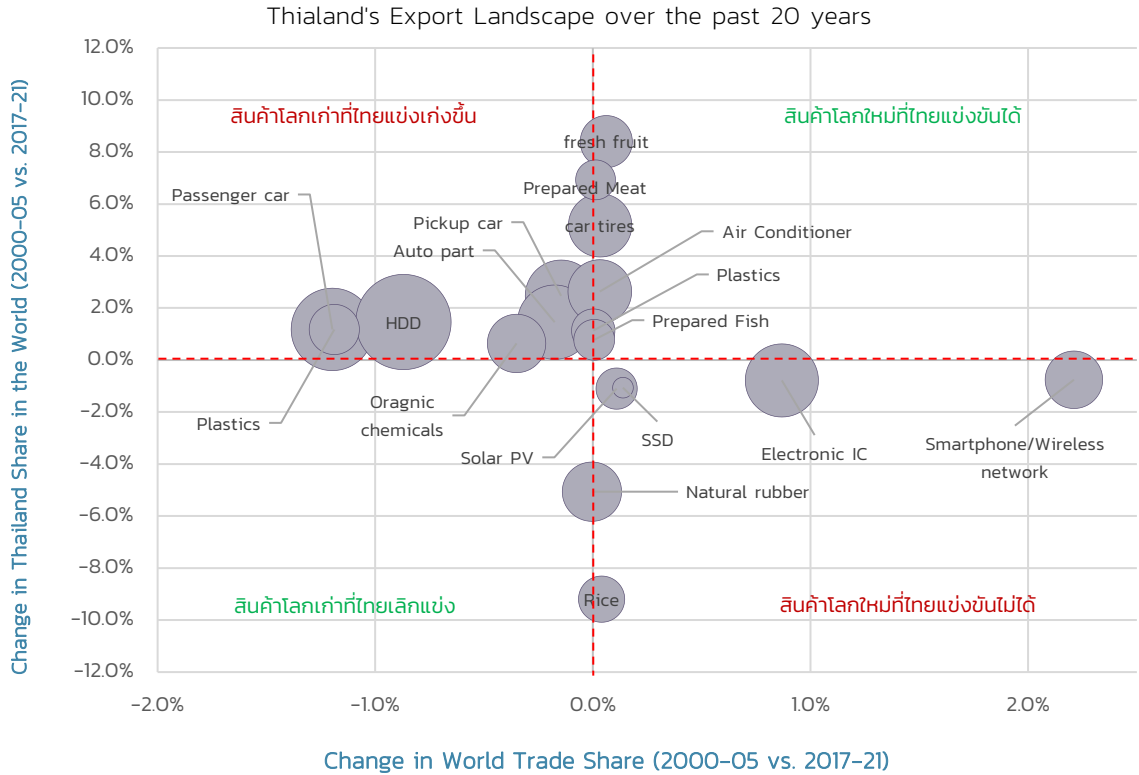
KKP Research สรุปข้อเท็จจริงได้ 3 ประเด็นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการส่งออกในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (รูปที่ 6) ดังนี้

1. ไทยเป็นฐานการผลิตของสินค้าที่โลกกำลังจะลิม กล่าวคือ สินค้าที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นกลับเป็นสินค้าของโลกเก่าที่ความต้องการลดลงเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์สันดาป และชิ้นส่วนยานยนต์ที่กำลังถูกตีตลาดจากรถยนต์ไฟฟ้า Hard Disk Drive (HDD) ที่กำลังถูกแทนที่ด้วย Solid State Drive (SSD) (รูปที่ 7 และ 8) รวมถึงผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ความต้องการตลาดโลกลดลงตามเทรนด์เศรษฐกิจสีเขียว เป็นต้น

2. ไทยไม่มีสินค้าดาวรุ่งในโลกใหม่ ในทางตรงกันข้าม สินค้าที่กำลังเติบโตได้ดีและเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้นในตลาดโลกตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ Smart phone แผงวงจรไฟฟ้า และ SSD ไทยกลับมีส่วนแบ่งตลาดลดลงในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา

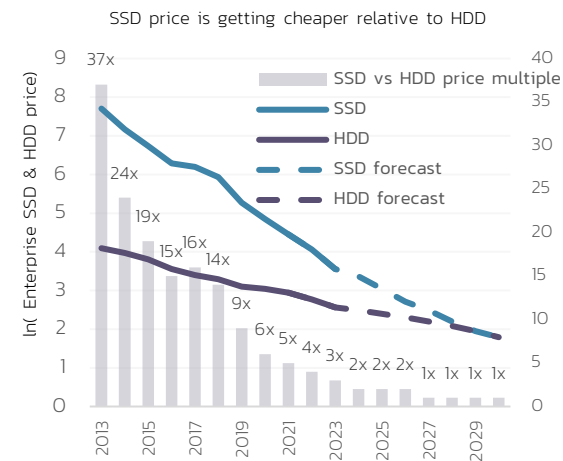
3. สินค้าที่อาจยังไปต่อได้กระจุกในกลุ่มสินค้าซับซ้อนต่ำ สินค้าที่ไทยมีส่วนแบ่งตลาดมากขึ้นอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มสินค้าเกษตรและสินค้าที่ไม่ได้มีความซับซ้อนในการผลิต เช่น ผลไม้สด เนื้อสัตว์แปรรูป ยางรถยนต์ ซึ่งอาจจะยังเป็นสินค้าสำคัญของภาคส่งออกไทยต่อไปได้ (ยกเว้นยางพาราและข้าวที่มีไทยมีส่วนแบ่งตลาดลดลงอย่างเห็นได้ชัด) อย่างไรก็ตาม สินค้ากลุ่มนี้ในตลาดโลกไม่ได้มีสัดส่วนความต้องการเปลี่ยนไปมากนัก และขนาดมูลค่าการส่งออกทั่วโลกของสินค้ากลุ่มนี้ไม่ได้สูงมากนัก อีกทั้งสินค้าเกษตรสำคัญของไทยคือข้าวก็มีแนวโน้มสูญเสียความสามารถในการแข่งขันให้กับคู่แข่งอย่างเวียดนามและอินเดียมากขึ้นเรื่อย ๆ

รูปที่ 6: ไทยเสี่ยงเป็นฐานการผลิตสุดท้ายของสินค้าที่กำลังจะหมดยุค เช่น รถยนต์สันดาปภายในและ Hard disk drive และไทยไม่มีสินค้าที่เป็นดาวรุ่งในโลกใหม่

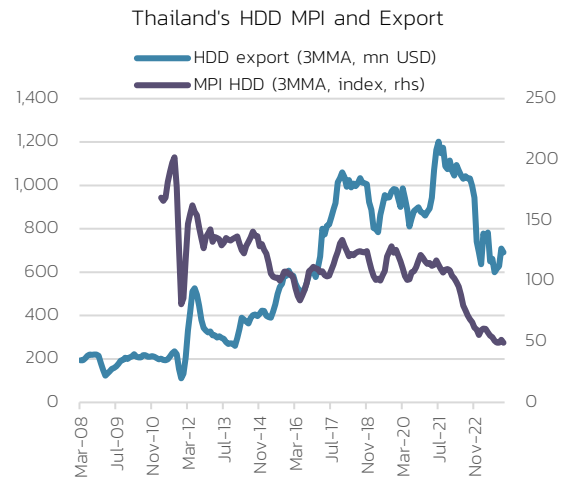
* ขนาดของวงกลม = ความสำคัญของสินค้านั้นๆ ต่อการส่งออกของไทย (% share of total Thai exports)
ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

รูปที่ 7 ราคา SSD ปรับลงมาใกล้เคียงกับ HDD กันมากขึ้น เร่งให้ SSD เข้ามาทดแทนเทคโนโลยีเก่าอย่าง HDD เร็วขึ้น

ที่มา: Wikibon 2021, KKP Research

รูปที่ 8 การผลิต HDD ลดลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการส่งออก HDD ที่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

ที่มา: UN Comtrade, Office of Industrial Economics, KKP Research

ถึงแม้ว่าภาคส่งออกไทยจะยังคงเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจไทยต่อไปได้ เพราะขนาดการส่งออกของสินค้าในปัจจุบันก็ยังถือว่าไทยมีส่วนแบ่งตลาดโดยรวมในตลาดโลกอยู่ไม่น้อย แต่จากข้อเท็จจริงข้างต้นจากการพิจารณาความสามารถในการแข่งขันตามโครงสร้างการส่งออกสินค้าไทย ก็สะท้อนว่าในอนาคตภาคส่งออกไทยอาจจะต้องเผชิญกับความท้าทายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความเสี่ยงที่สินค้าโลกเก่าในที่สุดอาจจะหมดยุคหมดความต้องการไปอย่างไม่ทันได้ตั้งตัว ขณะที่ไทยยังไม่มีที่ยืนในโลกใหม่ที่สามารแข่งขันในสินค้าที่โลกต้องการมากขึ้นได้

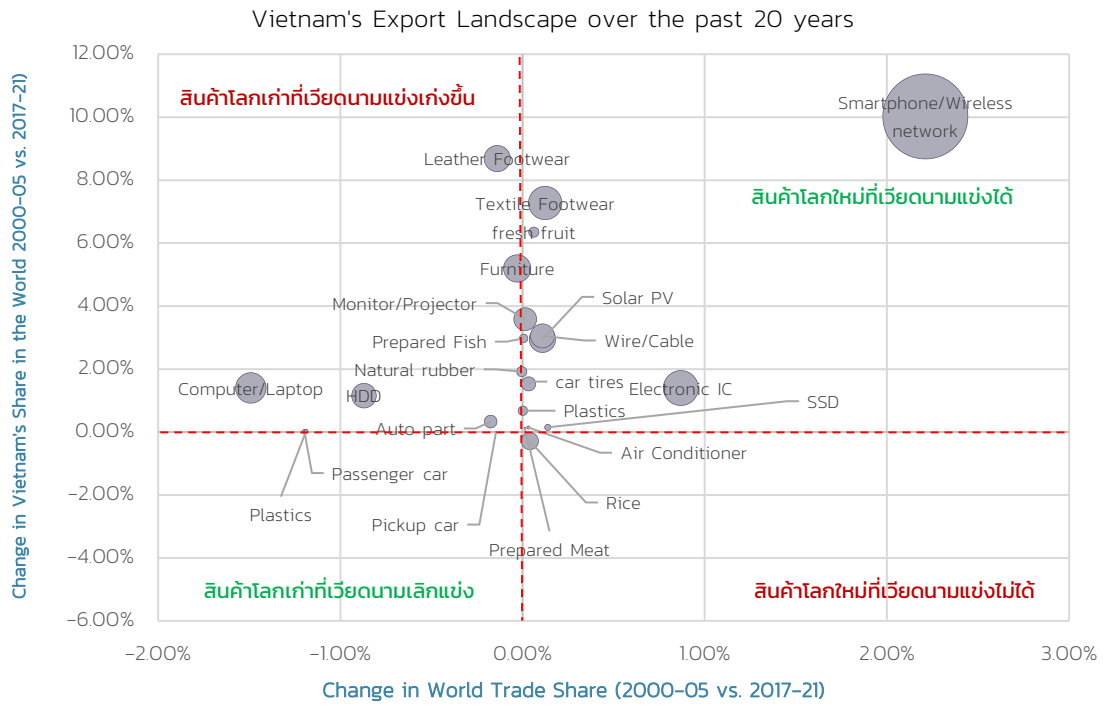
เวียดนาม-มาเลเซีย ปรอไทย

คำถามสำคัญอีกประการที่จะกำหนดอนาคตของภาคส่งออกไทย คือ ประเทศอื่น ๆ ที่เป็นคู่แข่งโดยตรงกับไทยโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีรูปแบบพัฒนาการเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออกแบบเดียวกับไทย ได้มีการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและเทคโนโลยีโลกมากขึ้นแค่ไหน โดยเฉพาะประเทศเวียดนามและมาเลเซียที่เป็นประเทศคู่แข่งของไทยในระยะหลังและกำลังเป็นดาวรุ่งของภูมิภาค โดยจะเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกหลักของไทย 16 ประเภท รวมไปถึงสินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรกของทั้งสองประเทศ

เวียดนามมีสินค้าดาวรุ่งอย่าง Smartphone แผงวงจรไฟฟ้า IC และแผง Solar cell ที่มีความต้องการที่เพิ่มขึ้นมากในตลาดโลกและเวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา ขณะเดียวกัน เวียดนามยังคงมีความแข็งแกร่งในอุตสาหกรรมเบา เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ รองเท้า เฟอร์นิเจอร์ สำหรับสินค้าโลกเก่าที่กำลังถูกทดแทน เช่น HDD หรือคอมพิวเตอร์ สัดส่วนของสินค้าเหล่านั้นถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกทั้งหมดของเวียดนามและเวียดนามไม่ได้ขยายส่วนแบ่งตลาดเชิงรุกในสินค้าเหล่านี้มากนัก (รูปที่ 9)

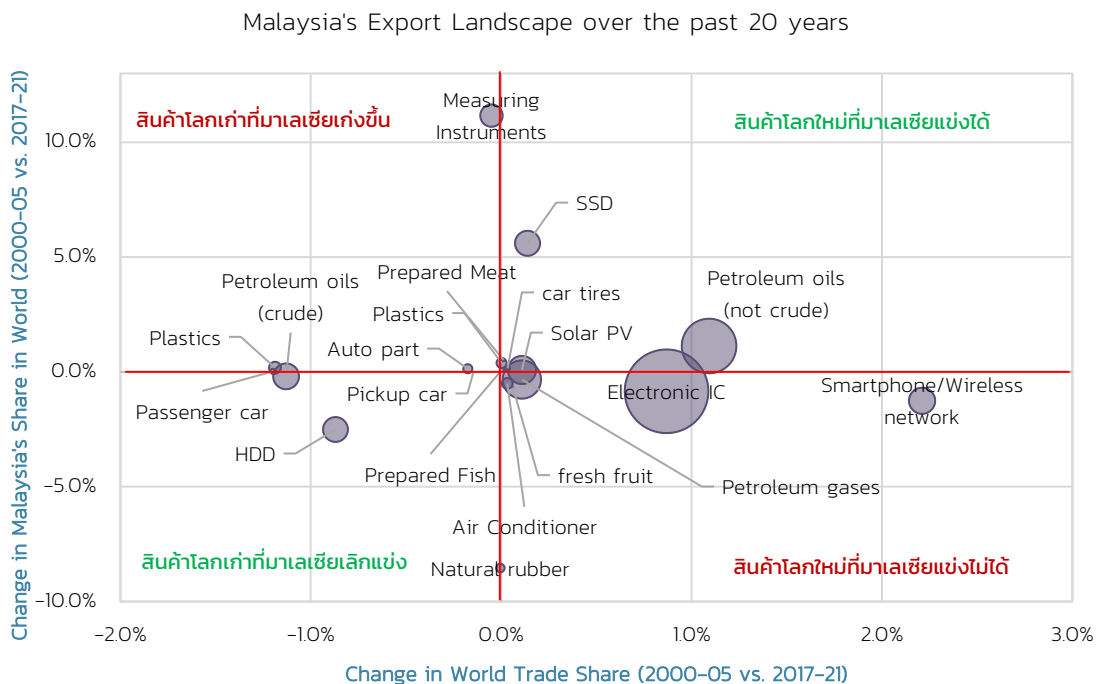
มาเลเซียเป็นอีกประเทศที่มีความกระจุกตัวของสินค้าส่งออกเพียงไม่กี่ประเภท โดยจะเน้นไปที่ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียมและแผงวงจรไฟฟ้า IC ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้า IC รวมถึง Smartphone ของมาเลเซียเริ่มมีแนวโน้มสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ในส่วนของสินค้าดาวรุ่งในโลกใหม่ที่ขยายส่วนแบ่งตลาดได้ค่อนข้างดี คือ SSD ในขณะที่มาเลเซียเริ่มลดสัดส่วนการส่งออกในสินค้าที่กำลังจะหมดสมัยอย่าง HDD (รูปที่ 10) หลังจากที่บริษัทแม่ในต่างประเทศมีการย้ายฐานการผลิต HDD จากมาเลเซียมายังประเทศไทย และเร่งขยายฐานการผลิต SSD ในมาเลเซีย

รูปที่ 9 เวียดนามมีการส่งออกอยู่ในกลุ่มสินค้าดาวรุ่งในโลกใหม่ในสัดส่วนสูง โดยเฉพาะ Smartphone รวมถึงแผงวงจรไฟฟ้า (IC) และ แผง Solar cell

* ขนาดของวงกลม = ความสำคัญของสินค้านั้นๆ ต่อการส่งออกของเวียดนาม (% share of total Vietnam's exports)
ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

รูปที่ 10 มาเลเซียยังส่งออกน้ำมันปิโตรเลียมและ IC เป็นสินค้าหลัก ขณะที่ SSD ก้าวขึ้นมาเป็นสินค้าดาวรุ่งมากขึ้น ในขณะที่สินค้าที่กำลังจะหมดยุคอย่าง HDD มีสัดส่วนลดลง

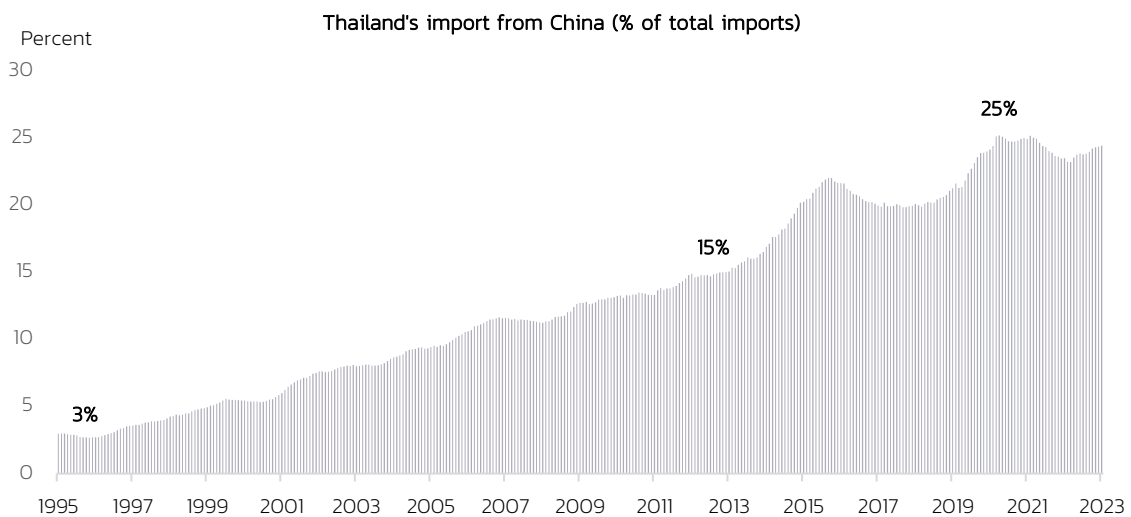

* ขนาดของวงกลม = ความสำคัญของสินค้านั้นๆ ต่อการส่งออกของมาเลเซีย (% share of total Malaysia's exports)
ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

เมื่อจีนรุกคืบในไทย ใครได้ใครเสีย?

หนึ่งในประเด็นสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยในระยะหลัง คือ ภาคการผลิตในประเทศที่หดตัวลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการถูกสินค้าจีนตีตลาดในประเทศมากขึ้น โดยในช่วงที่ผ่านมา ไทยนำเข้าสินค้าจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สัดส่วนการนำเข้าจากจีนเพิ่มขึ้นจากประมาณ 15% มาอยู่ที่ประมาณ 25% ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และสินค้าที่ไทยนำเข้าจากจีนมากขึ้นในระยะหลังไม่ใช่เพียงแค่สินค้าที่นำเข้าเพื่อการผลิตใน supply chains เท่านั้น แต่เริ่มเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่เข้ามาทดแทนสินค้าที่ผลิตในประเทศมากขึ้น ปัญหานี้ดูเหมือนจะไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องชั่วคราวแต่จะเป็นปัญหาที่อาจกระทบภาคการผลิตไทยต่อเนื่องในระยะข้างหน้า เพราะสาเหตุหลักที่นำมาสู่ปัญหานี้มาจาก 2 ประเด็นเชิงโครงสร้างในเศรษฐกิจโลกที่มีแนวโน้มยืดเยื้อในระยะยาว ได้แก่

รูปที่ 11 ไทยนำเข้าจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนในปัจจุบันอยู่ที่ 1 ใน 4 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของไทย

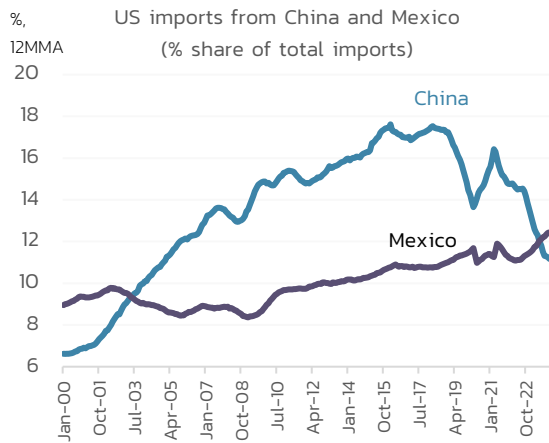

ที่มา: Bank of Thailand (BOT), KKP Research

1) **เศรษฐกิจจีนที่กำลังซบเซาลงจากปัญหาภาคอสังหาริมทรัพย์** การหดตัวของภาคอสังหาริมทรัพย์ในจีนจากปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมมานาน นำไปสู่ความซบเซาของเศรษฐกิจในวงกว้างที่ดูยังไม่มีความหวังที่จะปรับดีขึ้น เศรษฐกิจที่ตกต่ำจากปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์รวมไปถึงการถูกกีดกันทางการค้าจากประเทศในฝั่งตะวันตกที่กระทบต่อภาคการส่งออก บีบบังคับให้รัฐบาลจีนจำเป็นต้องสนับสนุนภาคการผลิตในจีนเพื่อให้ภาคการผลิตเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการทำให้เศรษฐกิจจีนสามารถเติบโตตามเป้าหมาย 5% ที่ตั้งไว้ ภาครัฐจีนสนับสนุนให้มีการขยายกำลังการผลิตมากขึ้น ส่วนหนึ่งด้วยการอัดฉีดสินเชื่อผ่านธนาคารพาณิชย์เพื่อกระตุ้นการขยายตัวของธุรกิจ ในขณะที่เดียวกัน การที่รัฐบาลจีนยังคงล้มเลิกที่จะเพิ่มการขาดดุลทางการคลังและรายได้ของครัวเรือนในประเทศก็ถูกจุดรั้งด้วยภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ทำให้กำลังการผลิตในประเทศขยายตัวเกินกว่าที่อุปสงค์ในประเทศจะรับไหว จึงทำให้จีนต้องระบายกำลังการผลิตส่วนเกินไปยังตลาดโลก

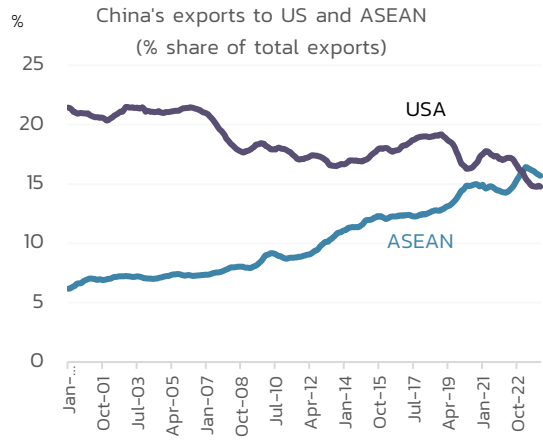
2) **กระแส Reshoring และ Deglobalization** ในช่วงก่อนหน้านี้ที่กระแสโลกาภิวัตน์และความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนยังคงดีอยู่ จีนสามารถระบายการผลิตส่วนเกินของประเทศไปยังสหรัฐฯ ในฐานะที่เป็นตลาดส่งออกหลักได้ อย่างไรก็ตาม จากประเด็นความขัดแย้งที่มีการโต้ตอบกันอย่างชัดเจนขึ้นผ่านนโยบายด้านการค้าและการลงทุน ทำให้สหรัฐฯ มีการย้ายฐานการผลิตออกจากจีนกลับประเทศ และลดสัดส่วนการนำเข้าจากจีน โดยหันไปพึ่งพาม็กซิโกมากยิ่งขึ้น (รูปที่ 12) ทำให้จีนไม่สามารถระบายอุปทานส่วนเกินไปยังสหรัฐฯ ได้อีกต่อไป จึงผลักดันให้อุปทานส่วนเกินถูกระบายมายังตลาดอาเซียนรวมถึงไทย (รูปที่ 13) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ตลาดอาเซียนขึ้นมาเป็นตลาดส่งออกหลักของจีนทดแทนสหรัฐฯ ที่น่ากังวล คือ การที่ไทยมีข้อตกลงการค้า Free Trade Agreement (FTA) กับจีน ยิ่งทำให้ต้นทุนการนำเข้าสินค้าจีนถูกมากจากการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เร่งให้สินค้าจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์ไฟฟ้า (EV) เข้ามามีตลาดไทยมากขึ้น

รูปที่ 12 สหรัฐอเมริกานำเข้าจากจีนเป็นสัดส่วนที่ลดลงอย่างมาก ขณะที่นำเข้าจากเม็กซิโกเพิ่มขึ้น

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

รูปที่ 13 จีนส่งออกไปยังสหรัฐฯ ลดลงและหันไปส่งออกไปตลาดอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

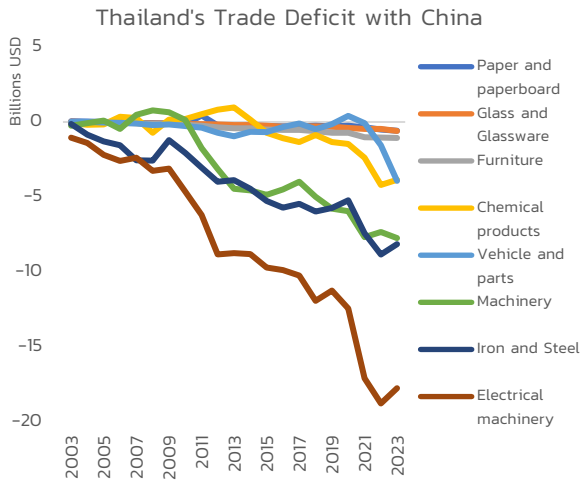
ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

สินค้าจีนตีตลาด ปัญหาใหญ่ภาคการผลิตและส่งออไทย

KKP Research ประเมินว่าประเด็นเชิงโครงสร้างในเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจจีนข้างต้นจะส่งผลให้ธุรกิจไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อระบายสินค้าและอุปทานส่วนเกิน ซึ่งจะเกิดผลกระทบ 3 ด้านหลักต่อเศรษฐกิจไทย ได้แก่

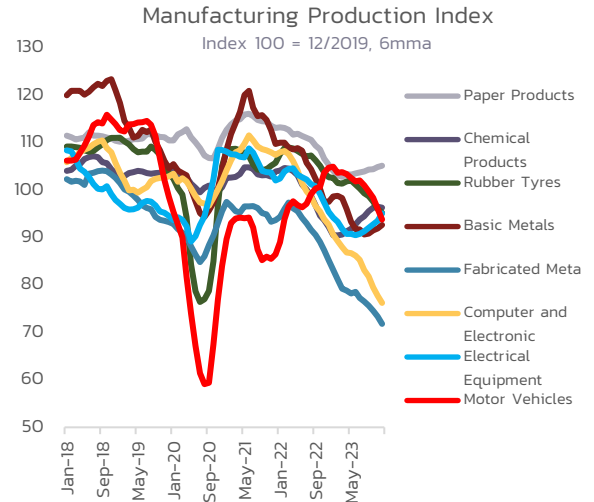
1) **ภาคการผลิตไทยจะได้รับแรงกดดันต่อเนื่อง** จากข้อมูลการนำเข้าในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการนำเข้าสินค้าจากจีน ทั้งในกลุ่มอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ เหล็ก รถยนต์โดยเฉพาะรถไฟฟ้า EV เฟอรรี่เจอร์ กระจาด ยางรถยนต์ กำลังเข้ามาตีตลาดไทยอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งจากการทุ่มตลาดของจีนที่ทำให้สินค้าไทยแข่งด้านราคาได้ยาก ทำให้ไทยขาดดุลทางการค้ากับจีนในสินค้ากลุ่มนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (รูปที่ 14) สอดคล้องกับดัชนีภาคการผลิตในหมวดสินค้าเหล่านี้ที่มีแนวโน้มหดตัวค่อนข้างเร็วอย่างน่าใจหาย โดยเฉพาะในหมวดคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงการผลิตเหล็ก (รูปที่ 15) ซึ่งหากผู้ประกอบการไทยยังคงสูญเสียความสามารถในการแข่งขันให้กับจีนเช่นนี้ต่อเนื่อง อาจนำไปสู่การปิดโรงงานและการเลิกจ้างในอุตสาหกรรมเหล่านี้ได้

รูปที่ 14 ไทยขาดดุลกับจีนเพิ่มมากขึ้นในหลายหมวดสินค้า ...

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

รูปที่ 15 ... สอดคล้องกับภาคการผลิตไทยที่หดตัวต่อเนื่อง

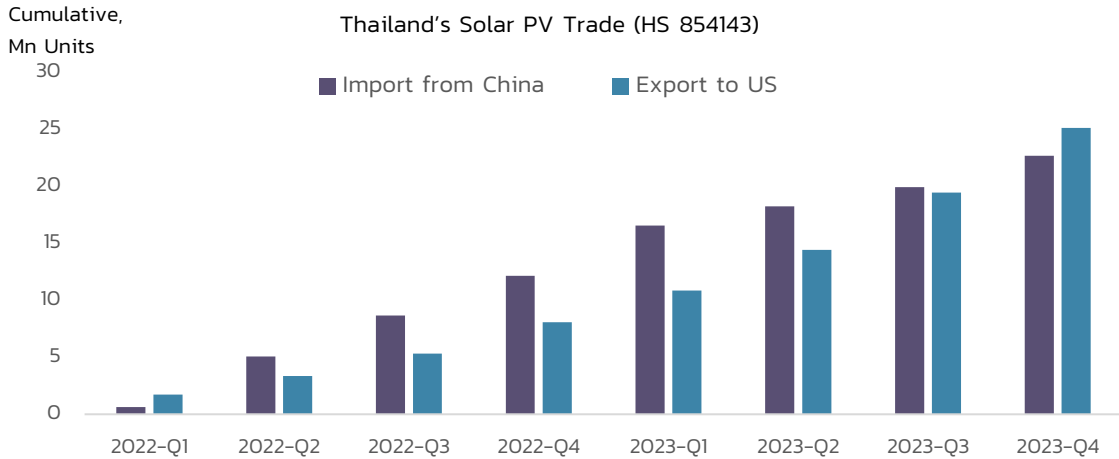

ที่มา: UN Comtrade, KKP Research

2) **มูลค่าเพิ่มจากการส่งออกไทยจะลดลง** เมื่อสหรัฐฯ ลดการนำเข้าสินค้าโดยตรงจากจีนภายใต้การกีดกันทางการค้าที่เข้มข้นขึ้น หนึ่งในวิธีการปรับตัวของผู้ประกอบการจีน คือ การโยกย้ายการลงทุนไปยังประเทศอื่นเพื่อใช้เป็นช่องทางในการส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ (Re-routing) ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ การส่งออกแผงโซลาเซลล์ (Solar PV) ของไทยที่เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งไทยอาจเป็นเพียงแค่ทางผ่านของแผงโซลาเซลล์จากจีนไปยังตลาดสหรัฐฯ เท่านั้น เพราะจำนวนแผงโซลาเซลล์ที่ไทยนำเข้าสะสมจากจีนตั้งแต่ต้นปี 2022 เป็นต้นมา มีค่าใกล้เคียงมากกับจำนวนแผงโซลาเซลล์ที่ไทยส่งออกไปสหรัฐฯ (รูปที่ 16) ประเด็นนี้สะท้อนว่าการส่งออกสินค้าในบางประเภทที่ถูก re-routing จากจีน อาจสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจไทยน้อยมาก ซึ่งหากแนวโน้มนี้มีสัดส่วนที่มากขึ้นจะทำให้มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจสำหรับประเทศไทยไม่เพิ่มขึ้นแม้การส่งออกจะยังเติบโตก็ตาม

3) **จีนเข้ามาทำธุรกิจในอาเซียนโดยตรงมากขึ้น เพื่อแสวงหาโอกาสใหม่ทางธุรกิจ** นอกจากการระบายสินค้าส่วนเกินมาเพื่อท่วมตลาดและเพื่อ re-routing ไปยังตลาดในประเทศเศรษฐกิจหลักแล้ว อีกหนึ่งกระแสที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น คือ การที่นักธุรกิจจีนโยกย้ายการลงทุนออกจากจีน เพื่อเข้ามาเจาะตลาดในประเทศอาเซียนโดยตรง จากภาวะเศรษฐกิจจีนที่ซบเซาต่อเนื่องและความต้องการในการกระจายสินทรัพย์ออกจากประเทศจีน ซึ่งนอกจากจะเห็นการเข้ามาของธุรกิจจีนในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตที่เข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นในไทยอย่างก้าวกระโดดแล้ว ยังรวมไปถึงธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจในภาคบริการอื่น ๆ ด้วย โดยในปัจจุบันการลงทุนโดยตรง (FDI) จากจีนเร่งตัวขึ้นจนเป็นอันดับหนึ่งตั้งแต่ปี 2022 แซงหน้าญี่ปุ่นที่เคยเป็นแหล่งเงินลงทุนโดยตรงรายใหญ่ในไทย ในแง่หนึ่ง การลงทุนที่เพิ่มขึ้นนี้อาจเป็นผลดีต่อการกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจไทย แต่ก็จะทำให้ธุรกิจไทยต้องเร่งปรับตัวรับการแข่งขันในตลาดในประเทศที่จะดุเดือดขึ้นจากธุรกิจจีนที่มีความได้เปรียบด้านต้นทุนและจากช่องทางสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

รูปที่ 16 การส่งออกแผงโซลาร์เซลล์จากไทยไปยังสหรัฐฯ ใกล้เคียงกับปริมาณการนำเข้าของไทยจากจีน สะท้อนว่าอาจเป็นเพียงการ re-routing สินค้าจากจีนเพื่อหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้า

ที่มา: ITC Trade Map, KKP Research

เศรษฐกิจไทยจะเป็นอย่างไร เมื่อส่งออกไทยอ่อนแรง

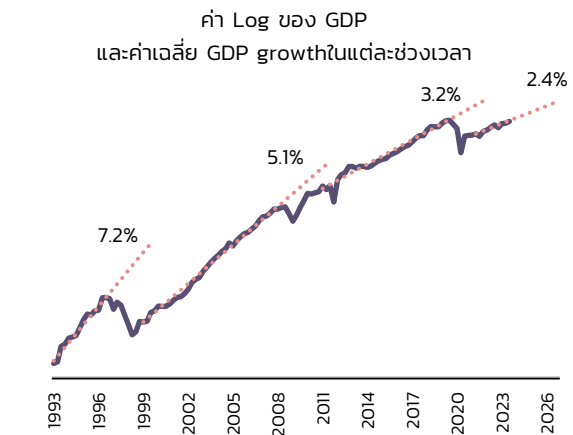
เศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญความท้าทายจากโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมที่ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเทคโนโลยีขั้นกลางและกำลังจะถูกทดแทนด้วยสินค้าประเภทใหม่ ทั้งจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปเร็วและการเข้ามาตีตลาดไทยจากประเทศจีนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แม้ว่าในระยะหลังเศรษฐกิจไทยจะหันไปพึ่งพาภาคบริการมากขึ้นแต่ก็ยังไม่เห็นภาพชัดเจนว่าจะเป็ทางออกให้กับเศรษฐกิจไทยได้ในระยะยาว เนื่องจากภาคบริการของไทยยังคงเป็นบริการที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำและภาคอุตสาหกรรมไทยยังต้องพึ่งพาบริการมูลค่าเพิ่มสูงจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง

KKP Research ประเมินว่าประเทศไทยกำลังจะได้รับผลกระทบชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ จากความท้าทายดังกล่าวใน 3 มิติ

1) ศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจไทยที่

ลดลง เศรษฐกิจไทยมีการชะลตัวลงอย่างชัดเจนในช่วงที่ผ่านมา KKP Research ประเมินว่าการชะลตัวของเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ คือ (1) การชะลตัวที่เกิดจากปัจจัยเชิงวัฏจักร (Cyclical Slowdown) เช่น เกิดการชะลตัวของเศรษฐกิจโลก ทำให้เกิดการสะสมของสินค้าคงคลัง ส่งผลให้ความต้องการซื้อสินค้าไทยชะลตัวลงชั่วคราวแต่ยังกลับมาเติบโตได้เมื่ออุปสงค์โลกกลับมาเติบโต (2) การชะลตัวที่เกิดจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง หรือหมายถึงการชะลตัวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร ซึ่งน่ากังวลมากกว่าและเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก KKP Research ประเมินว่าการชะลตัวของเศรษฐกิจไทยบางส่วนเป็นผลมาจากปัจจัย

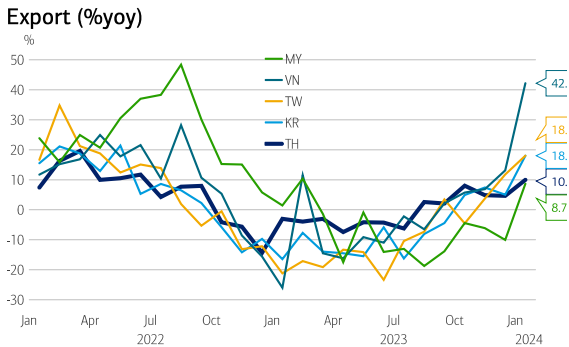
รูปที่ 17 เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มเติบโตได้ช้าลง ทุกครั้งหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ

ที่มา: NESDC, KKP Research

เชิงโครงสร้าง โดยแนวโน้มการเติบโตเฉลี่ยของเศรษฐกิจไทยกำลังลดลงและต่ำกว่าที่นักเศรษฐศาสตร์คาดการณ์ที่ 3% มาโดยตลอดในช่วงหลังโควิด-19 เป็นต้นมา (รูปที่ 17) ซึ่งแม้จะเกิดจากหลายสาเหตุทั้งปัญหาหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงและเศรษฐกิจไทยที่เริ่มเข้าสู่ภาวะวัฏจักรขาลงของสินเชื่อ การชะลอตัวของอุปสงค์จากการเข้าสู่สังคมสูงอายุ แต่การฟื้นตัวที่ช้าของการส่งออกไทยเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้านก็เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้ช้า

รูปที่ 18 การส่งออกไทยยังคงมีแนวโน้มฟื้นตัวช้ากว่าหลายประเทศเพื่อนบ้าน

Source: Thailand Ministry of Commerce (MOC), Korea Customs Service, Japanese Ministry of Finance (MOF), Taiwan Ministry of Finance, Hong Kong Census & Statistics Department (C&SD), Vietnamese General Statistics Office, Department of Statistics Malaysia (DOSM), China Customs Statistics Information Center (CCS), Singapore Department of Statistics (SingStat), Kiatnakin Phatra Securities

ที่มา: KKP Research

รูปที่ 19 การส่งออกนับเป็นแรงส่งสำคัญของเศรษฐกิจไทยในอดีตแต่เริ่มชะลอตัวตั้งแต่ช่วง 2015 -2019

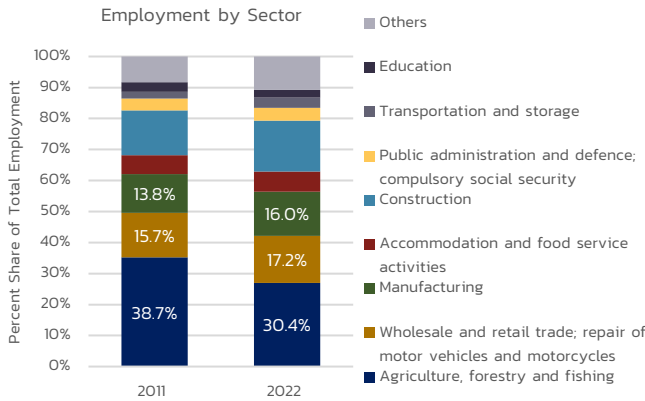

ที่มา: NESDC, KKP Research

ในระยะข้างหน้า KKP Research ประเมินว่าความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกของไทยมีแนวโน้มจะด้อยลงต่อเนื่อง โดยกลุ่มสินค้าที่เห็นสัญญาณการชะลอตัวของภาคการผลิตคิดเป็นกว่า 1 ใน 4 ของมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิตของไทย ในอดีตตั้งแต่ปี 1999-2019 มากกว่าครึ่งหนึ่งของการเติบโตทางเศรษฐกิจของ ไทยมาจากการส่งออกสินค้า (รูปที่ 19) หากความต้องการสินค้าในกลุ่มนี้ของโลกชะลอตัวลงและนำมาสู่การชะลอตัวในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมของไทยจะส่งผลให้ศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจไทยลดต่ำลงในระยะยาว ตัวอย่างเช่น การชะลอตัวลงในระยะยาวทุก ๆ 1% ของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนและฮาร์ดดีสก์ไดรฟ์ที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากความต้องการของผู้บริโภคที่ลดลงตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป จะส่งผลให้ศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจลดลงได้ถึงประมาณ 0.17%

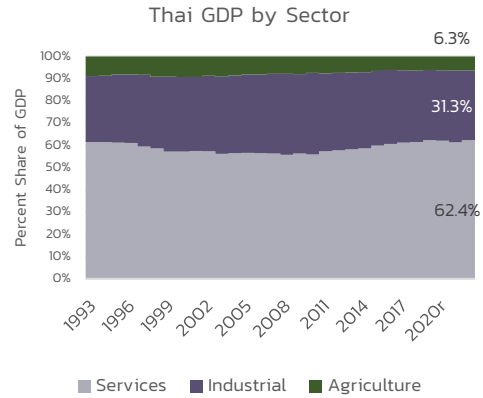
2) **แรงงานในภาคอุตสาหกรรมมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น** KKP Research ประเมินว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจไทยไม่เพียงน่ากังวลในมิติของผลกระทบต่อเศรษฐกิจ แต่มีความเสี่ยงในมิติของผลกระทบต่อภาคครัวเรือนและแรงงานในประเทศด้วย จากสถิติการจ้างงานของไทยพบว่าแรงงานในภาคอุตสาหกรรมไทยมีสัดส่วนถึงประมาณ 16% ของแรงงานทั้งหมด และแม้ไทยจะมีภาคเกษตรเป็นฐานรองรับแรงงานที่ตกงานช่วงเศรษฐกิจชะลอแต่รายได้เฉลี่ยระหว่างภาคเกษตรและอุตสาหกรรมยังมีความแตกต่างกันมาก (รูปที่ 20 และ 21) ทำให้ระดับค่าจ้างไทยมีแนวโน้มปรับตัวลดลง นอกจากนี้ แม้ว่าจะเห็นทิศทางการเข้ามาลงทุนของอุตสาหกรรมใหม่ในประเทศ ไทยบ้างแต่ยังมีขนาดเล็กและมีการจ้างงานที่ต่ำ ตัวอย่างเช่น การผลิตรถยนต์ EV มีการนำเข้าชิ้นส่วนจากต่างประเทศสูง และใช้เครื่องจักรในการผลิตแทนการใช้แรงงานมากขึ้น (Automation)

รูปที่ 20 แรงงานไทยประมาณ 16% อยู่ในภาคการผลิต และ 31% อยู่ในภาคเกษตร

ที่มา: BoT, KKP Research

รูปที่ 21 ... ในขณะที่ภาคเกษตรสร้างรายได้เพียง 6.3% ของประเทศเท่านั้น

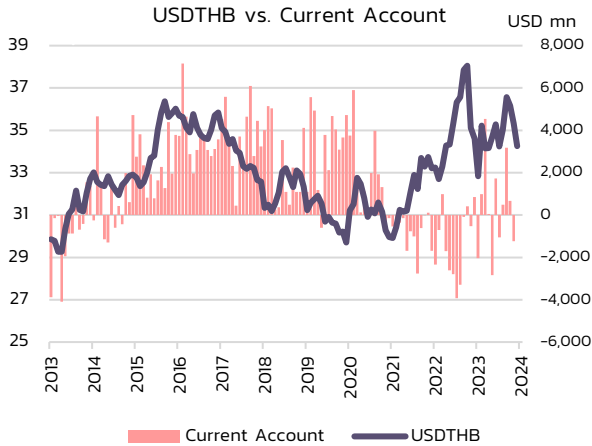

ที่มา: NESDC, KKP Research

3) ผลกระทบต่อดุลการค้าอาจส่งผลให้เงินบาทอ่อนค่าในระยะยาว KKP Research ประเมินว่าไทยกำลังเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงระยะยาวที่ทำให้ดุลการค้าเกินดุลลดลง คือ (1) การสูญเสียส่วนแบ่งตลาดส่งออก โดยไทยมีการนำเข้าวัตถุดิบสำหรับผลิตเพื่อส่งออกของไทยคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 50% ของมูลค่าการส่งออก ทำให้ทุก 1% ที่หายไปของการส่งออกในภาคอุตสาหกรรมจะหมายถึงดุลการค้าที่ลดลงครึ่งหนึ่งของมูลค่าที่หายไป (2) แนวโน้มการนำเข้าสินค้าจากจีนที่เพิ่มขึ้นมาทดแทนการบริโภคสินค้าเดิมในประเทศที่ผลิตโดยธุรกิจของคนไทย เป็นประเด็นที่น่ากังวลขึ้นเนื่องจากจีนมีต้นทุนการผลิตที่ถูกกว่าทำให้เห็นสัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากจีนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวโน้มนี้จะเป็นตัวเร่งให้ดุลการค้าของไทยขาดดุลได้เร็วมากขึ้นกว่าที่เคยประเมินไว้

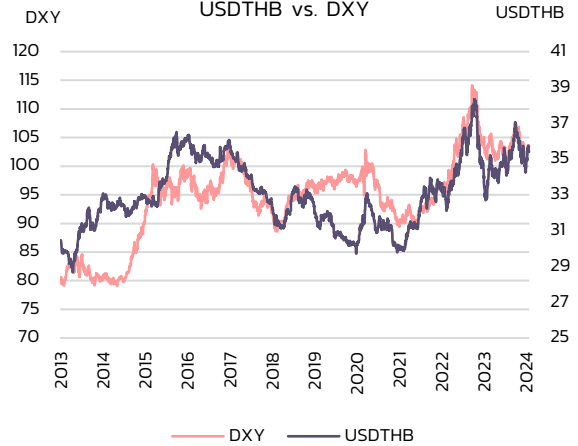
KKP Research ประเมินว่าการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างนี้กระทบกับค่าเงินบาทใน 2 มิติ คือ (1) ค่าเงินบาทของไทยในระยะต่อไปจะไม่กลับไปมีแนวโน้มแข็งค่าเช่นในอดีต จากดุลการค้าที่มีแนวโน้มลดลงในระยะยาว โดยในอดีตค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นมาตลอดเกิดขึ้นพร้อมดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลอย่างมากและต่อเนื่อง ในขณะที่ปัจจุบันดุลบัญชีเดินสะพัดไทยอยู่ในระดับต่ำและคาดว่าจะไม่กลับไปเติบโตได้เท่าเดิม (รูปที่ 22) (2) ความผันผวนของค่าเงินบาทจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีแนวโน้มเคลื่อนไหวตามการเปลี่ยนแปลงของ USD และปัจจัยภายนอกได้มากขึ้น (รูปที่ 23)

รูปที่ 22 ดุลบัญชีเดินสะพัดไทยเกินดุลลดลงตั้งแต่หลังโควิด และมีแนวโน้มไม่กลับไปสูงเหมือนในอดีต

ที่มา: BoT, KKP Research

รูปที่ 23 ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงไปตามดอลลาร์สหรัฐฯ มากขึ้นในระยะหลัง

ที่มา: Bloomberg, KKP Research

แล้วไทยต้องปรับตัวอย่างไร?

KKP Research ประเมินว่าผลกระทบด้านลบทั้งหมดนี้ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น และตอกย้ำความจำเป็นในการเร่งงานนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงโครงสร้าง (Supply-side structural reform policy) เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยดึงดูดการลงทุนใหม่ ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับระดับการพัฒนาและจุดแข็งของเศรษฐกิจไทย เร่งเพิ่มศักยภาพของแรงงานให้มีความสามารถในการรองรับการผลิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ไทยต้องเร่งปฏิรูปให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทักษะ เพื่อลดข้อจำกัดของการขาดแคลนแรงงาน และดึงดูดแรงงานที่มีทักษะจากต่างประเทศ เพื่อเพิ่มการจ้างงานและกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศ อีกทั้งควรลดข้อจำกัดและกฎระเบียบในการทำธุรกิจ (ดูข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในบทความ KKP Insight [นโยบายที่หายไป ในวันที่เศรษฐกิจไทยไม่แกร่งเหมือนเดิม](#) , [จุดเปลี่ยนการส่งออก เมื่อโลกเริ่มไม่สนใจไทยอีกต่อไป](#) และ [เมื่ออุตสาหกรรมแข่งไม่ไหว หรือภาคบริการคือคำตอบของไทย](#)) นโยบายเหล่านี้จะมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ศักยภาพที่อ่อนแรงลงของเศรษฐกิจไทยฟื้นกลับมาเติบโตได้ดีขึ้นในระยะยาว